

K nové slovní zásobě v Akademickém slovníku současné češtiny¹

Michaela Lišková — Martin Šemelík

ABSTRAKT:

Článek vychází z praktické lexikografické práce na *Akademickém slovníku současné češtiny*, přičemž se zaměřuje na zpracování vybraných položek neologické slovní zásoby. Neologismy bývají reflexí různých aspektů vývoje společnosti; jakožto jazykové inovace skýtají pohled na vývoj jazyka, zpravidla motivovaný technologickým pokrokem, kulturními změnami nebo společenskými trendy. Předmětem zájmu této studie jsou neologická slovníková hesla publikovaná v březnu 2024 jako zvláštní doplněk k již vydaným heslům s náslovím a- až ch-. Neologická hesla *Akademického slovníku současné češtiny* tematizovaná v předkládaném článku nabízejí detailní informace o výslovnosti, gramatice, významu, resp. užití těchto nově vytvořených lexémů.

KLÍČOVÁ SLOVA:

lexikografie, výkladový slovník, heslář, neologismy

ABSTRACT:

New Vocabulary in the Academic Dictionary of Contemporary Czech

This article examines the Academic Dictionary of Contemporary Czech, focusing on the incorporation of selected neologisms, which often mirror emerging societal developments. Neologisms, as linguistic innovations, offer a glimpse into the evolving nature of language, often inspired by technological advancements, cultural shifts, and societal trends. The dictionary entries published in March 2024 as a special supplement to the previously released a-ch entries provide detailed information on pronunciation, grammar, meaning, and usage of these newly coined lexemes.

KEYWORDS:

Lexicography, Monolingual dictionary, List of entries, Neologisms

ÚVOD

Kvalitní akademické lexikony vznikající na zelené louce představují dlouhodobé projekty, jejichž realizace vyžaduje roky soustředěné práce. Moderní technika práci na slovníku jistě v některých směrech urychlila, byť např. koncept tzv. slovníku na jedno kliknutí,² spojovaný s velkými nadějemi, dosud v kontextu akademické lexikografie výrazné zrychlení práce nepřinesl. Sofistikovaný software každopádně otevřel lexikografům nové možnosti: počítačové zpracování lexikografických dat umožňuje nejen vyšší konzistenci typově stejných či podobných hesel, ale i jejich promptní uveřejňování. Tyto nové technické možnosti sice nevedly k úplnému konci tištěných

1 Publikace vznikla s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

2 Srov. OneClick Dictionary. *European Lexicographic Infrastructure*. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: <https://elex.is/tools-and-services/>](https://elex.is/tools-and-services/).

slovníků, avšak nově vznikající velké výkladové slovníky jsou defaultně elektronické a v ideálním případě také integrované do komplexnější informační platformy či alespoň propojeny s dalšími zdroji jazykových dat.³ Výše řečené platí i o *Akademickém slovníku současné češtiny* (slovníkcestiny.cz, dále ASSČ), díle oddělení současné lexicologie a lexikografie Ústavu pro jazyk český AV ČR (dále ÚJČ AV ČR).⁴

Hesla ASSČ jsou zveřejňována postupně.⁵ K heslům s náslovím a- až g- (2017–2023) přibýlo v lednu 2024 přes dva a půl tisíce výrazů s náslovím h- a ch-. Základní, abecední pořadí publikování hesel (Kochová–Opavská 2016; Šemelík–Lišková–Křivan 2023) doplňují příležitostně zveřejňované menší tematické skupiny slov napříč abecedou, které lze rozdělit do dvou základních skupin:

- (1) Jde o reakci slovníkářů ASSČ na aktuální společenské dění. Vůbec prvními takto mimořádně zpracovanými hesly byly výrazy vztahující se ke covidové pandemii roku 2020 (srov. Lišková–Šemelík 2020), následované téhož roku heslem *robot* k jeho blížícímu se 100letému výročí a roku 2023 výrazy *rozhlas*, *rádio* a jejich deriváty k 100letému výročí vysílání Českého rozhlasu. V březnu roku 2024 pak bylo přidáno sedm desítek výrazů z věcného okruhu války zpracovaných v návaznosti na ruskou vojenskou agresi vůči Ukrajině⁶ a cca sto hesel z novější slovní zásoby, u nichž uživatelé ve stávajících příručkách obvykle postrádají (podrobnější) informace o jejich ortografii, ortoepii, morfologii, významu nebo stylové platnosti (viz dále).⁷
- (2) Druhým typem zveřejňovaných tematických hesel jsou menší, relativně ostře vymezené lexikálněsémantické skupiny slov. Jejich příprava se uskutečnila převážně v rámci koncepčních prací, během nichž byly testovány různé varianty zpracování daných hesel. Dokončená hesla zpracovaná dle platných koncepčních zásad by při striktně abecedním publikačním postupu čekala na své zveřejnění třeba i další dekádu. Proto se redakce rozhodla vybrané skupiny hesel poskytnout veřejnosti dříve; takto byla dosud uveřejněna hesla z disparátních tematických oblastí, a to barvy, čas, koření a pády (srov. Lišková–Procházková–Šemelík 2021).

Redakce ASSČ zvoleným postupem realizuje několik dílčích záměrů, z nichž ty nejdůležitější zde shrňme alespoň v hrubých obrysech:

3 K nejnovějším lexikografickým trendům viz např. 4. svazek *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography*, zde zvláště pak Gouws–Schweickard–Wiegand (2013) a Heid (2013). Srov. též Fuertes–Olivera (2013), Nielsen (2013), inter alia.

4 ASSČ lze charakterizovat jako abecední všeobecný výkladový slovník. Z perspektivy uživatelského profilu je hlavním předpokládaným uživatelem ASSČ středoškolsky vzdělaný rodilý mluvčí češtiny. Klíčovou slovníkovou funkcí ASSČ je funkce textová, a to dekodovací (např. uživatel čte, slyší text, v němž nerozumí významu nějakého slova) i kódovací (uživatel produkuje text a ujišťuje se, zda dané slovo opravdu znamená to, co chce vyjádřit, atp.).

5 Podobně jako hesla *Slovníku současného slovenského jazyka A–Pn*, 2011–2021. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: slovník.juls.savba.sk](http://www.slovník.juls.savba.sk).

6 Srov. Cinkrautová–Čonosová–Georgievová (v přípravě).

7 K vymezení neologismu srov. Lišková 2018.

- (a) ASSČ zveřejňováním hesel vztahujícím se k aktuálním událostem, jevům ap. plní důležitou funkci v oblasti společenské relevance ve smyslu diseminace vědeckých poznatků směrem k široké veřejnosti.
- (b) Ani sebedrobnější a sebepečlivější testovací fáze psaní hesel na počátku lexikografického projektu nemůže obsáhnout všechny pozdější výzvy, kterým zpracovatelský kolektiv bude čelit.⁸ Zpracování hesel napříč abecedou tak umožňuje cízlovat koncepci slovníku.
- (c) Uveřejnění již zpracovaných hesel je jedním z prostředků motivace pracovního kolektivu: „Důležité zkrátka je, aby něco už bylo hotové, což také motivuje případné spolupracovníky“ (Henning Bergenholtz, srov. Šemelík 2016: 72).

Cílem předkládaného článku je seznámit čtenáře se zpracováním hesel ASSČ, a to na příkladu aktuálně uveřejněných lexikálních jednotek z oblasti novější slovní zásoby češtiny.⁹

1. NOVÁ SLOVNÍ ZÁSoba V ASSČ

Do ASSČ se obecně zařazují takové nové lexikální jednotky, které se staly pevnější složkou slovní zásoby češtiny nebo alespoň mají tuto perspektivu. Naopak do něj nejsou zařazovány jednotky omezené na krátkou dobu užívání a vázané na výrazně situačně specifický kontext (jednoznačné okazionalismy jako *defializace*, *ovcodlak*, *perpexlózní*, *vichrno* nebo *vyhoubičkovat*, srov. Databáze excerpčního materiálu Neomat). Nová slovní zásoba v ASSČ se v souladu s běžnou lexikografickou praxí neopatřuje časovým kvalifikátorem, a to s ohledem na prospektivní hledisko; po určité době se u nich příznak novosti ztrácí.

Vedle nových výrazů publikovaných standardně v rámci abecedního pořadí (např. *ageismus*, *bobistka*, *bombardino*, *bosu*, *brownie*, *acher/kešer*, *celiak/celiatik*, *cloud*, *dárek zdarma*, *editorial*, *event*, *flow*, *hmyzí hotel*; neosémantismy *brutální*, překračující obvyklou míru' nebo *chytrý*, 'mající oproti standardním výrobkům technologicky vyspělé funkce') přibylo v první třetině roku 2024 navíc cca sto dalších výrazů. K přípravě tzv. neologického balíčku bylo přistoupeno ve snaze nabídnout uživatelům jednak abecedně vzdálenější novou slovní zásobu, jednak aktuální a nezřídka i v nějakém ohledu komplikovaná hesla, která by se podle standardních zásad zpracování hesláře ocitla jen těsně pod potřebnou frekvenční hranicí. Novější výrazy cizího původu nezřídka činí mluvčím obtíže při výslovnosti, srov. mj. množství výslovnostních realizací slova *smoothie* (Jílková 2018). Rozkolísaná bývá také formální podoba slov, např. *kimči* (viz záznam v databázi Dotazy z jazykové poradny <https://1url.cz/9u6iD>).

8 Je přitom zřejmé, že jednotlivé abecední úseky hesláře přinášejí zpracovatelsky specifické problémy. Např. mezi hesly s náslovím a-, f-, e-, g- je velké množství cizích slov, úseky d-, n-, o-, p-, v- jsou bohaté na předponová slovesa ap.

9 Autory a redaktory hesel jsou Michaela Lišková a Martin Šemelík; redakce ortografie a morfologie: Marta Koutová; redakce výslovnosti: Jan Křivan.

Problematická může být i morfologie novějších výrazů, např. rod a skloňování slova *chatbot* (viz <https://1url.cz/qu6i6>). U některých lexémů teprve dochází k ustalování významu, jako u slova *podcast* (viz <https://1url.cz/qu6wM>).

Strukturně jde o jednoslovné i vícesložkové výrazy (*hipsterský*; *fake news*), souloví (*nový normál* / *nová normalita*) i frazémy (*mít všechna vejce v jednom košíku*). Tato pojmenování jsou převážně stylově neutrální, v souboru je jen několik příznakových slov, např. výraz *hujer* je hodnocen jako expresivní, zpravidla hanlivý, a frazém *neživiš, tak nepřepínej* jako expresivní, často žertovný.

U přejatých slov coby zdrojový jazyk v současnosti nepřekvapivě převažuje angličtina (*waterboarding*, *whistleblower*), ale vliv mají i další evropské jazyky jako například němčina (*kunsthalle*, *kurzarbeit*) nebo italština (*gnocchi*), případně jazyky vzdálenější jako korejština (*kimči/kimčchi*), arabština a perština (*hidžáb*). Některým mluvčím slova cizího původu vadí a přejaté neologismy proto vnímají jako zbytečné, pokleslé ap., srov. stížnost na anglicismus *podcastový* („Vadí mi užívání výrazu *podcastový*. Čeština se tak zbytečně zahlcuje anglicismy.“; <https://1url.cz/4u6wH>) nebo na germanismus *kurzarbeit* („V televizi i v rozhlase slyším slovo *kurzarbeit*. Podle mě jde o germanismus, který v češtině nemá co dělat.“; <https://1url.cz/vu6wq>). Koncepte ASSČ však takovéto laické, vyhocené puristické názory na popis slovní zásoby nereflektuje. ASSČ je pojat jako kodex, jehož cílem je co nejpřesnější zachycení aktuální jazykové normy tak, jak jsme schopni ji poznat (k problematice poznání jazykové normy srov. např. Beneš 2012).

V abecedním přehledu níže představujeme dvacet vybraných hesel z následujících tematických okruhů: gastronomie (*gnocchi*, *kimči/kimčchi I, II*, *smoothie*), média (*podcast*), kriminalita a vězeňství (*waterboarding*), návykové chování (*vapovat*), obléčení (*hidžáb*), popkultura (*hujer/ka*; *neživiš, tak nepřepínej*), psychika (*mindfulness*), sociální síť (*postovat*, *youtuber/ka*), technologie (*chatbot*), umění (*kunsthalle*), věda a vzdělávání (*občanská věda*, *webinář*), věk (*mileniál/ka*), zaměstnání (*kurzarbeit*, *whistleblower/ka*). Hesla jsou zde z praktických důvodů uvedena v prostorově úsporné grafické podobě, jež odpovídá klasickému tištěnému slovníku; hesla ve zdrojovém layoutu naleznou čtenáři na webu ASSČ.

2. UKÁZKY HESEL Z ASSČ

gnocchi [ňoki] (neskl.) podstatné jméno rodu ženského i mužského neživotného, jen množné <it.>

malé noky z mouky, často i z vařených brambor a dalších přísad, podávané zprav. s omáčkou: *špenátové* / *dýňové* / *řepové gnocchi*; *bramborové gnocchi se zeleným chřestem*; *uvařit gnocchi*; *Mohu doporučit gnocchi s houbami a smetanovou omáčkou.*; *Mám při redukční dietě vyřadit gnocchi?*

hidžáb [hidža:p, 2. j. hidža:bu] (2. j. -bu, 6. j. -bu) podstatné jméno rodu mužského neživotného <arab.> <per.>

šátek, jímž si některé muslimské ženy zahalují vlasy a krk: *muslimka s černým hidžábem*; *V soukromí ženy hidžáb nenosí.*; *Nemocnice zakázala vykonávat praxi dívce v hidžábu.*

hujer [hujer] (2. j. -era, 3., 6. j. -erovi, 1. mn. -eři) podstatné jméno rodu mužského životního <VJ> expresivní, zprav. hanlivé

kdo si (při plnění úkolů ap.) počíná velmi snaživě, zprav. s cílem zalíbit se nadřizným, snaživec, patolízal: *Kdybych to udělal, asi bych to dotáhl výš, ale já nejsem hujer.; V řadě parametrů jsme hujerí Evropské unie, máme skoro nejnižší nezaměstnanost a naše zadluženost není nijak tragická.; Na kočky se v porovnání se psy, kteří jsou považováni za zvířecí hujery, co se snaží pánovi zalíbit, díváme jako na méně ochočené a méně poslušné.; Češi patří v nakupování vánočních dáreků mezi „hujery“.* Téměř polovina Čechů má nakoupeno už před 1. prosincem.

► **hujerka** [hujerka] (2. j. -rky, 2. mn. -rek) podstatné jméno rodu ženského přechýlené: Děti ve třídě neberou svoji spolužačku jako šprtku či hujerku, ale chytrou žákyni, která je tahounem třídy.; *K proslulým protiuniijním hujerkám patří jedna z nedávných kandidátek na prezidentský post.*

Podle postavy Viktora Hujera z filmu Marečku, podejte mi pero.

chatbot [čedbot] (2. j. -ta, -tu, 3., 6. j. -tovi, -tu, 4. j. -ta, -t, 1. mn. -ti, -ty) podstatné jméno rodu mužského životního i neživotního <angl.> počítače a IT

počítačový program určený ke konverzaci s lidmi, chatovací robot: *chatbot pro podporu zákazníků; využití chatbotů ve vzdělávání; Při vytváření chatbota je zásadní znát cílovou skupinu.; Chatboti ve firmách šetří čas.; Chatbot se začal vyjadřovat rasisticky a sexisticky, získával totiž slovní zásobu od uživatelů.*

kimči I [kimči] (neskl.) podstatné jméno rodu středního <kor.>, **kimčchi I** [kimčxi] (neskl.) podstatné jméno rodu středního <kor.>

pikantní salát z kvašené zeleniny, čili, česneku a dalších přísad: *tradiční korejská pochoutka kimči; Kimči existuje v mnoha verzích.; Na přípravu kimčchi se tradičně používá krevetová či rybí omáčka.*

kimči II [kimči] (neskl.) přídavné jméno <kor.>, **kimčchi II** [kimčxi] (neskl.) přídavné jméno <kor.>

vztahující se ke kimči I (salátu) • připravený z kimči: *kimči salát; kimči pasta; sushi podávané s kimčchi majonézou; Pikantní kimči polévka pochází z Koreje.*

kunsthalle [kunuzhale] (neskl.) podstatné jméno rodu ženského <něm.>

výstavní prostor, instituce bez vlastní sbírky, galerie: *navštívit kunsthalle; DOX je postaven na modelu kunsthalle, nemá tedy žádnou vlastní sbírku, jen prostor a kurátorský tým.; Rádi bychom z kunsthalle vybudovali místo, kam budou lidé chodit nejen za výstavami, ale i jen tak na kávu.*

kurzarbeit [kuzʔarabajt, kurcarbajt] (2. j. -tu, 6. j. -tu) podstatné jméno rodu mužského neživotního <něm.>

práce se zkrácenou pracovní dobou při ekonomických problémech podniku, kdy ušlý zisk doplatí zaměstnancům stát: *Vláda jednala o kurzarbeitu.; Novela zákona o zaměstnanosti přináší nová pravidla kurzarbeitu.; Kurzarbeit zachrání řadu firem i jejich pracovníky před bankrotem, respektive pádem do nouze.; Využili jsme kurzarbeit, ale některé kolegy jsme museli i tak propustit.*

mileniál [milenija:l] (2. j. -la, 3., 6. j. -lovi, -lu, 1. mn. -lové) podstatné jméno rodu mužského životného <angl.>

kdo se narodil přibližně mezi lety 1980–1995: *generace mileniálů; V rozhovoru přiblížil, jaké to je být mileniálem.; Firmy si zvykly, že mileniálové požadují volnější pracovní podmínky, aby sladili práci s rodinou.*

► **mileniálka** [milenija:lka] (2. j. -lky, 2. mn. -lek) podstatné jméno rodu ženského přechýlené: *Časopis prošel proměnou, nyní cílí na mileniálky.; Ze studie vyplývá, že ani ženy mileniálky o svém platu při pracovních pohovorech nevyjednávají tak často, jako to dělají jejich mužští kolegové.*

mindfulness [majntfulness] (neskl.) podstatné jméno rodu ženského <angl.>

pozornost, všímavost ve vztahu k vlastnímu tělu, myslí, pocitům ap. vedoucí ke zlepšení duševního stavu: *kurz mindfulness; V současné západní psychologii a psychoterapii je mindfulness významným fenoménem.; Vědecké studie prokázaly přínosy cvičení mindfulness pro zvládnání stresu, zlepšení pozornosti nebo pro rozvoj kreativity.*

neživíš, tak nepřepínej expresivní, často žertovné

nevyděláváš peníze, nemáš vůdčí postavení ap., máš tudíž omezená práva, nemáš oprávnění rozhodovat

Z filmu Knoflíkáři (1997) podle scénáře Petra Zelenky.

občanská věda

souhrn pomocných výzkumných prací (zejména sběr dat, rešerše ap.) prováděných laickou veřejností a sloužících profesionálním vědcům pro další výzkum

podcast [potka:st] (2. j. -tu, 6. j. -tu) podstatné jméno rodu mužského neživotného <angl.> pořad sestávající z předem nahraných zvukových záznamů, přístupný na internetu a přehratelný pomocí počítače, mobilního telefonu ap.: *natáčet podcast; přijmout pozvání do podcastu; Ráda poslouchám podcast Vinohradská 12.*

Anglické slovo *podcast* vzniklo spojením částí slov *iPod* a *broadcast*.

postovat [poustovat, postovat] (1. j. -tují, -tuju, 3. j. -tuje, 3. mn. -tují, -tujou, rozk. -tuj, čin. -toval, trp. -tován, podst. jm. -tování) sloveso nedokonavé i dokonavé <angl.>

(kdo postuje co {kde, kam}) zveřejňovat příspěvky na sociálních sítích: *Modelka tráví dovolenou v Mexiku a na Instagramu postuje fotky v plavkách.; Skoro každý den postuje fotky z fitka.; Spisovatelka na Facebooku postovala výstižné postřehy o mateřství.; podst. jm. Devět nejzásadnějších chyb, kterých se dopouštíte při postování selfie na Facebook!*

smoothie [smu:ti:] (neskl., v mn. č. i smoothies) podstatné jméno rodu středního <angl.>

hustý nápoj z rozmixovaného ovoce nebo zeleniny, mléka nebo mléčných výrobků a dalších přísad, koktejl: *jahodové smoothie; skvělé recepty na smoothies; vypít sklenici smoothie; Čas od času nahradte jedno jídlo výživným smoothie.; Zázvor přidává nejen do ovocných smoothie, ale i do ostatních jídel.*

vapovat [vapovat] (1. j. vapuji, vapuju, 3. j. vapuje, 3. mn. vapují, vapujou, rozk. vapuj, čin. vapoval, podst. jm. vapování) sloveso nedokonavé (kdo vapuje {co}) vdechovat (aromatickou) páru s obsahem nikotinu prostřednictvím elektronické cigarety: *Jednu dobu jsem kouřil a vapoval zároveň.; Zasuňte novou cartridge a vapujte.;* podst. jm. *Ani vapování není bez zdravotních rizik.*

youtuber [ju:tuber, ju:tu:ber, ju:tu:ber] (2. j. -era, 3., 6. j. -erovi, -eru, 5. j. -ere, 1. mn. -eři) podstatné jméno rodu mužského životného <angl.>

kdo nahrává videa na internetovou platformu Youtube: *pomoc začínajícím youtuberům; žebříček 100 nejlepších českých a slovenských youtuberů; Někteří čeští youtuberi si za rok vydělají třeba i přes milion korun.*

► **youtuberka** [ju:tuberka, ju:tu:berka, ju:tu:berka] (2. j. -rky, 2. mn. -rek) podstatné jméno rodu ženského přechýlené: *youtuberka roku; nejslavnější česká youtuberka; Jak se stát úspěšnou youtuberkou?*

waterboarding [vo:trbordiŋk, vo:trbo:rđiŋk, 2. j. vo:trbordiŋgu, vo:trbo:rđiŋgu] (2. j. -gu, 6. j. -gu) podstatné jméno rodu mužského neživotného <angl.>

technika mučení spočívající v navození pocitu, že se člověk topí: *Američan týral waterboardingem nevlastní dceru.; Waterboarding používala již španělská inkvizice.; Při waterboardingu je vyslýchánému navozován pocit topení litím vody na přikrytý obličej.*

webinář [vebma:ř, 2. j. vebma:ře] (2. j. -ře) podstatné jméno rodu mužského neživotného <angl.> seminář konaný online: *videozáznamy z webinářů; Účast na webináři je podmíněna dostatečnou rychlostí připojení k internetu.*

whistleblower [vistlblou̯er, vislblou̯er, vistlblouvr, vislblouvr] (2. j. -era, 3., 6. j. -erovi, -eru, 1. mn. -eři) podstatné jméno rodu mužského životného <angl.>

osoba, zprav. zaměstnanec nějaké organizace, informující o nekalých praktikách dané organizace nebo jejího člena, oznamovatel, informátor: *Whistleblower upozornil na nevýhodné smlouvy na ministerstvu vnitra.; Whistleblower poskytl policii velmi cenné informace.; Whistleblower Edward Snowden nastartoval skandál kolem tajného sledovacího programu americké zpravodajské služby NSA.; Na případ upozornili whistlebloweri, jejichž identitu policie chrání.*

► **whistleblowerka** [vistlblou̯erka, vislblou̯erka] (2. j. -rky, 2. mn. -rek) podstatné jméno rodu ženského přechýlené: *Whistleblowerka upozornila média na neetické chování FBI vůči osobám podezřelým z terorismu.*

ZÁVĚR

I přes technický pokrok usnadňující a zpřesňující lexikografickou práci zůstává příprava všeobecných akademických lexikonů časově náročným úkolem. Redakce ASSČ vedle abecedně publikovaných hesel průběžně zveřejňuje další, drobnější dávky hesel, která jsou aktuálně společensky mimořádně relevantní nebo patří k vymezeným lexikálněsémantickým skupinám slov, jejichž příprava se uskutečňuje při precizaci

a případné modifikaci koncepčních zásad. Uživatelům se tak nabízejí informace ohledně (variantní) výslovnosti a psané podoby lexémů, jejich významu, dále údaje o synonymii a/nebo antonymii či stylové platnosti. Hesla obsahují zpravidla příklady užití (neboli exemplifikaci) a řidčeji též etymologické nebo jiné poznámky.

Článek na nutně omezeném prostoru představil na dvě desítky hesel ze souboru cca sta nově publikovaných heslových statí z různých tematických oblastí novější slovní zásoby češtiny. Vedle výše přetištěných hesel neologický balíček dále obsahuje např. výrazy *jerky*, *mem*, *nebinární*, *pareo*, *pho*, *skyr*, *stand-up / standup / stand up*, *tester/testér(ka)*, *transgender(ka)*, *travelátor*, *ups*, *videoprezentace*, *vlog*, *wakame*, *webcast*, *wow*, sousloví *komfortní zóna*, *nový normál / nová normalita* nebo frazémy *mít všechna vejce v jednom košíku* a [*uhánět/svištět ap.*] *jak(o) šinkansen/šinkanzen*. Slovníkové zpracování nového jazykového materiálu může vedle vlastního lexikografického přínosu podnítit či ukotvit další lingvistické, resp. interdisciplinární, a případně také kulturně-společenské teoretické úvahy.

BIBLIOGRAFIE:

- (2015–): *Databáze excerpčního materiálu Neomat*. Verze 3.0. Praha: Ústav pro jazyk český. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: <http://neologismy.cz/>](http://neologismy.cz/).
- (2017–): *Akademický slovník současné češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: <http://www.slovníkcestiny.cz>](http://www.slovníkcestiny.cz).
- (2019–2022): *Dotazy z jazykové poradny*. Praha: Ústav pro jazyk český. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: <https://dotazy.ujc.cas.cz>](https://dotazy.ujc.cas.cz).
- Beneš, M. (2012): Jazyková norma a možné způsoby jejího zjišťování, in: Čmejrková, S. — Hoffmannová, J. — Klímová, J. (eds.), *Čeština v pohledu synchronním a diachronním: Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český*, Praha: Karolinum, s. 807–811.
- Cinkrautová, K. — Čonosová, E. — Georgievová, J. (v přípravě): Hesla z Akademického slovníku současné češtiny: tematický okruh vojenství.
- Fuertes-Olivera, P. A. (2013): E-lexicography: The continuing challenge of applying new technology to dictionary-making, in: Jackson, H. (ed.), *The Bloomsbury Companion to Lexicography*, London: Bloomsbury, s. 323–340.
- Gouws, R. H. — Schweickard, W. — Wiegand, H. E. (2013): Lexicography through the ages: From the early beginnings to the electronic age, in: Gouws, R. H. — Heid, U. — Schweickard, W. — Wiegand, H. E. (eds.), *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography (Supplementary Volume: Recent Developments with Focus on Electronic and Computational Lexicography)*, Berlin — Boston: De Gruyter Mouton, s. 1–23.
- Heid, U. (2013): The impact of computational lexicography, in: Gouws, R. H. — Heid, U. — Schweickard, W. — Wiegand, H. E. (eds.), *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography (Supplementary Volume: Recent Developments with Focus on Electronic and Computational Lexicography)*, Berlin — Boston: De Gruyter Mouton, s. 24–30.
- Jílková, L. (2018): K výslovnosti *th* ve slově *smoothie*. *Naše řeč* 101(2), s. 112–115.
- Kochová, P. — Opavská, Z. (2016): *Kapitoly z koncepce Akademického slovníku současné češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český.
- Lišková, M. (2018): *Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa. Disertační práce*. Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova.
- Lišková, M. — Procházková, B. — Šemelík, M. a kol. (2021): Hesla z Akademického slovníku současné češtiny publikovaná mimo abecední pořadí: tematický okruh koření. *Jazykovědné aktuality* 58(3–4), s. 76–88.

- Lišková, M. — Šemelík, M. a kol. (2020): Hesla z Akademického slovníku současné češtiny: covid-19. *Jazykovědné aktuality* 57(3-4), s. 133-137.
- Nielsen, S. (2013): The future of dictionaries, dictionaries of the future, in: Jackson, H. (ed.), *The Bloomsbury Companion to Lexicography*, London: Bloomsbury, s. 355-372.
- OneClick Dictionary. *European Lexicographic Infrastructure*. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: <https://elex.is/tools-and-services/>](https://elex.is/tools-and-services/).
- (2011-): *Slovník súčasného slovenského jazyka A-Pn*. [online] [cit. 2024-2-4]. Dostupné z [www: slovník.juls.savba.sk](http://www.slovník.juls.savba.sk).
- Šemelík, M. — Lišková, M. — Křivan, J. (2023): K modifikované koncepci Akademického slovníku současné češtiny. *Bohemistika* XXIII(2), s. 275-296.
- Šemelík, M. (2016): Rozhovor s prof. Henningem Bergenholtzem. *Jazykovědné aktuality* 53(1-2), s. 71-75.

